

سینه‌بند کتابخانه

پروژه پیشگاه علوم اسلامی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم اسلامی

کافی نسخ خطی بسیاری دارد، آیت الله شبیری زنجانی مد ظله با تکیه بر مقابله نسخه خود با نسخه‌های خطی بسیار، اسناد آن را تصحیح کرده، ما در برنامه «درایة النور» از نسخه تصحیح شده ایشان بهره گرفته و در پاره‌ای موارد (با توجه به نقل و سائل یا بحر یا نسخه‌هایی که پس از تصحیح سند در اختیار ایشان قرار گرفته) تصحیحات جدیدی را افزوده‌ایم، هم‌چنین کتاب روضه کافی را با عنایت به نسخه مقابله ایشان و سایر مصادر تصحیح کرده‌ایم.

برخی از نسخ خطی مورد مقابله آیت الله شبیری زنجانی عبارتند از:

۱. نسخه شیخ محمد صالح مازندرانی، به خط حسین بن حاجی محمد استرآبادی در تاریخ ۸۹۱ نگاشته و در همان سال مقابله شده با دو نسخه صحیح و نیز با نسخه مصححه که بر شیخ بهایی قرائت شده در سال ۱۰۴۵ مقابله شده است. این نسخه سپس به کتابخانه آستان قدس رضوی اهدا شده است.

۲. نسخه شیخ حسین بن عبد الصمد (پدر شیخ بهایی) که در نزد مرحوم آیت الله خادمی بوده است. بر این نسخه علائم مقابله از شیخ حسین بن عبد الصمد به تاریخ ۹۵۹ و دیگران دیده می‌شود، در برخی از اجزاء نسخه نام کاتب محب‌الله بن محمد بن علی اتابک البهمنی و تاریخ کتابت آن جزء، ۹۶۰ دیده می‌شود.

۳. نسخه سید علی خان مدنی، که در مدرسه سعادت قم نگاهداری می‌شود.

۴. نسخه ملا فتح الله مفسر که در کتابخانه فیضیه قم نگاهداری می‌شود. این نسخه به تاریخ ۹۸۰ (و برخی اجزاء آن بتاریخ ۹۹۸) نگاشته شده و با نسخه مصححه‌ای مقابله شده است.

۵. نسخه شیر احمد بن عبد الملک تونی که نزد حجة الاسلام و المسلمین کاظم مدیر شانه‌چی بوده است.

۶. نسخه شیخ حر عاملی که به خط سالم الجزائری در ۱۰۷۲ نگاشته شده و توسط صاحب وسائل در تاریخ ۱۰۷۴ تصحیح شده است، ناسخ، این نسخه را بر صاحب وسائل سماع داده است.

۷. نسخه نباطی، این نسخه توسط احمد بن علی بن حسن مشهور باین موسی نباطی با نسخه‌ای که با نسخه شهید ثانی مقابله شده مقابله گردیده است. تاریخ یادداشت مقابله ۹۷۳ می‌باشد.

۸. نسخه ملا فتح الله مفسر، کتابخانه آیت الله مرعشی رقم ۳۷۲، این نسخه به تاریخ ۹۷۲ نگاشته شده است و علامت بلاغ در آن دیده می‌شود.

۹. نسخه علامه طباطبایی، بخط محمد طاهر ابهری جی اصفهانی بتاریخ ۱۰۸۱ که در آن گاه از نسخه شهید ثانی نقل شده است.

۱۰. نسخه شهید ثانی، این نسخه توسط شهید ثانی در سال ۹۵۲ و ۹۵۳ نگاشته شده و در همان سال ۹۵۳ و سال ۹۵۴ و نیز در سال‌های ۹۵۵ و ۹۵۹ مقابله شده است.

علاوه بر این نسخه‌ها نسخه‌های دیگری هم در اختیار آیت الله شبیری زنجانی بوده است.

گفتنی است که اخیراً نسخه بسیاری قدیمی از کافی به تاریخ ۶۷۵ به خط علی بن ابی المیامین علی بن احمد بن علی به صورت عکسی به چاپ رسیده است که قسمتی از جلد ششم کافی را در بردارد، این نسخه از موقوفات مدرسه نواب بوده و در کتابخانه آستان قدس رضوی به رقم ۱۳۸۰۰ نگاهداری می‌گردد، این نسخه توسط محمدحسین حسینی جلالی در شیکاگو به چاپ رسیده است. آیت الله شبیری زنجانی از اصل این نسخه هم بهره گرفته است.

تعداد احادیث کافی

احادیث کافی را برخی از بزرگان چنین شمارش کرده‌اند: ۱۶۱۹۹ (صحیح ۵۰۷۲، حسن ۱۴۴، موثق ۱۱۱۸، قوی ۳۰۲، ضعیف ۹۴۸۵) (لؤلؤ البحرین: ۳۹۴، ۳۹۵ و به نقل از آن خاتمه مستدرک ۲۱: ۵۰۵). ولی جمع ارقام فوق ۱۶۱۲۱ می‌باشد که با رقم کلی سازگار نیست.

بهرحال، شمارش فوق با شمارش برخی دیگر تفاوت دارد، ایشان مجموع کل احادیث کافی را ۱۵۵۰۸ روایت شماره کرده‌اند (مع الکلینی و کتابه الکافی، ص ۲۶۳).

این گونه اختلافات ناشی از نبودن ملاک مشخص برای وحدت و تعدد روایت است. ارزیابی فوق درباره احادیث کافی نیز تنها یک دیدگاه شخصی است و با توجه به اختلاف دیدگاه‌های دانشمندان درباره وثاقت و عدم وثاقت راویان و امارات عامه توثیق کاملاً تغییر می‌کند. █